

NOVE KNJIGE.....

Diogen Laertije:

ŽIVOTI I MIŠLJENJA ISTAKNUTIH FILOZOFA,
"Kultura", Beograd, 1973.

Djelo Diogena Laertija "Životi i mišljenja istaknutih filozofa", filozofska biblioteka u nakladi "Kulture", Beograd, izašlo je 1973. godine u prijevodu Albina Vilhara.

Samom prijevodu prethodi izvrstan predgovor dra Branka Bošnjaka. On nam ukratko iznosi biografiju Diogena Laertija i kratak pregled njegovih djela kao i autore sličnih djela o povijesti filozofije kronološkim redom. Taj predgovor ima zadatak približiti djelo čitaocu koji nema klasičnu naobrazbu, a to znači popularizirati takvu literaturu koja je dostupna samo malom dijelu čitalaca.

O Diogenu Laertiju ne zna se gotovo ništa. Prihvaća se tvrdnja da je živio u 3. st. n. ere. Njegovo djelo obuhvaća deset knjiga u kojima iznosi povijest grčke filozofije, filozofskih učenja, biografije pojedinih filozofa od Talesa do Epikura. Najvažnije podatke on crpe iz djela Diokla iz Magnezije. Diogen spominje i druge podatke koji su ponekad proturječni, a samom čitaocu daje da izabere ono što mu se više sviđa. Djelo je puno anegdota i poznatih sentencija filozofa koje čitaocu trebaju potaknuti da o njima malo razmišlja. Ona čine djelo duhovitim i laganim, bez neke filozofske težine. Diogen kritizira ideje koje ne prihvaća i za svakog filozofa piše po jedan svoj epigram.

Grčku filozofiju Diogen dijeli u dvije grupe. Prva je jonska s osnivačem Talesom, a druga italska s Pitagorom koji se pridružio orfiku Ferekidu. U deset knjiga obuhvaćen je veliki broj filozofa - čak 82. Posebne knjige napisao je o Platonu i Epikuru, a o Aristotelu je napisao vrlo malo, što bi se moglo tumačiti time da nije htio ulaziti u teže filozofske probleme.

Najopširnije je prikazan Epikur na osnovi tri pisma iz kojih se može vidjeti sinteza njegova učenja. Diogenova Biografija Epikura bi-

la je osnova za kasniju filozofiju prirode, koja se suprostavila skolastičkom tumačenju Aristotela, što je bila velika zapreka u kritičkom izučavanju prirode.

U prevodjenju djela stranih pisaca najčešće se nailazi na uvijek iste teškoće: kako na našem jeziku dočarati čitaocu jezik i stil originala. To je vrlo teško, i zbog toga treba cijeniti svaki dobar prijevod.

Prijevod Albina Vilhara odlikuje se modernim jezikom bliskim čitaocu. Međutim, može se zamijetiti prilično doslovno prevedenih rečenica koje ne zvuče baš najbolje: "Teopomp također tvrdi da će na osnovu učenja maga ljudi živeti u budućem životu i da će biti besmrtni i da će svet ostati dalje po njihovim molitvama" (I, 9), "mnoga dela napisao je Zenon, još više Ksenofan, još više Demokrit, još više Aristotel, još više Epikur i još više Hrizip" (I, 16). Možemo osim toga naći i neke nedosljednosti: u prevodjenju vlastitih imena - Diogen Cinik (dolazi od ho kýōn), Ksenofon i Radamantis (kod jednog imena uzima osnovu u nominativu, a kod drugog u genitivu), i kod navodjenja djela nekih filozofa, kao npr.: za Ksenofontova djela navodi latinski ili grčki naziv (Economikus, Memorabilia - Apologia Sokratus, Hipoike); prevodilac navodi akcente na grčkim riječima što je vrlo pohvalno, ali u nekim slučajevima krivo (Apologia, péri). Prijevod je popraćen i komentarom koji čitaocu razjašnjava neka nejasna mjesta.

Prijevod Albina Vilhara prvi je prijevod Diogena Laertija koji se u nas pojavio. Unatoč nekim nedostacima djelo ipak treba pozdraviti jer nam pruža priliku da se bolje upoznamo s ovim autorom koji svakako zaslužuje našu pažnju.

Raoul Dubravec